

Tercia pars principalis

orōnibꝫ scōꝝ. aut charoꝝ eleymosinis. at ieiunijs cognotoꝝ
Licet autē de pñia multa alia essent dicēda hec tñ q̄ dcā sunt
breuitatis causa sufficiāt **S**up operis impfectōe veniā postu
lans a lectore vt q̄ corrigēda videat z addēda nō inuidēdi aīo
sed benigno corrigat et emendet

ExPLICIT secūda particula huius operis..

Incipit tertia particula prin
cipalis huius libri. in qua agitur de articulis fidei. et de his
que p̄tinent ad populi informationem

Quoniam dñs z magister noster iesus christ⁹ de mū
do ascēsurus ad patres discipulos quō se haberēt
ad fideles quos suo redemerat sanguine instruens
dixit. **E**ūtes docete omnes gētes. **I**n quo rectores
ecclīaz discipulis succedētes instruxit z monuit vt sibi subdi
tos doctrina sana et salutifera informarent. **Q**uod in lege veteri
pulcherrime ē figuratū. vbi legit q̄ in rōali iudicio qd legalis
sacerdos gerebat in pectore doctrina et veritas erat sculpta.
In q̄ re dabat intelligi q̄ euāgelici sacerdotes veritatis doc
trinā debēt de ī se gerere. z eā suis subditūsnūciare. alioq̄n sen
tētiā maledictōnis eterne incurrūt **S**icut dñs p̄ **I**saiā p̄mi
nañ dicēs **N**e vobis canes muti nō valētes latrare **P**erito
ergo rector ecclīasticus canis dicit q̄ latratu p̄dicatōis z doc
trine euāgelica lupos. i. demones arcere d̄z a grege dñi. z dor
miētū in petris aīas excitare. **S**z tñc mut⁹ efficit cū desidia
torpet. v̄l ex ignorātia tacet. z merito a dño reprobat **Q**ua ex
re sumopelaba oze d̄z z solerti ac sollicito aīo vigilare ne di
uine scie ignorās existat. quinūno tñ de ea scire tenet q̄ sciat
suū officiū debite exēq̄ et sibi ppl̄m p̄missuz informare. **E**t h̄
q̄rū ad ea q̄ ip̄e ppl̄s d̄z scire **Q**ue q̄ ad nūc p̄nt reduci ad q̄n
q̄. videlicet ad credēda. ad petēda. ad faciēda. ad fugiēda.
et ad sperāda **D**ebet ergo rector ecclīasticus sibi subditos in
struere qd credēdū. qd petēdū. qd faciēdū. quid fugiēdū. et
etiā qd sit sperādū **P**rimū p̄tinet in articulis fidei. secūdū in
petitōibꝫ orōis dñice. terciū et q̄rtū in p̄ceptis decalogi. q̄n
tuz in doribꝫ glē paradisi. **E**t de istis ī ista tertia p̄ricula est agē

De articulis fidei

Dum. Et fm hoc ista tertia pticula in quatuor capla diuidit.
Caplin primū erit de articulis fidei. **C**aplin scdm erit de pe/
titionibz orōnis dñice. **C**aplin terciū erit de decē pceptis
Caplin quartū erit de dotibz beatorum

De articulis fidei

Caplin. i.

Este aplo sine fide ipossibile est placere deo. fides ei est
fundamētū oīm bonozū operū. sine quo oīs spūalis e/
dificatio pstructa deficit atq; cadit. **I**ta at fides in articulis
fidei pplerissime ptinet. q̄ articuli in simbolo ptinetur et col/
ligunt. **N**otandū aut̄ q̄tuor eē symbola. q̄ licet i verbis sunt
varia. in sensu tñ et snia sunt vnū. **P**rimū vocat̄ symbolū aplo
rū illd scz **C**redo qd̄ d̄r in pletorio. 2 in p̄ma. 2 vocat̄ aploz
qz apli recepta spūscī grā illud pposuerunt. **E**ter hoc vocat̄
symbolū. qz dicit̄ de singulus 2 bolus. qz q̄libet ipoz posuit
bolū suū. **U**n b. **P**etrus incepit dices. **C**redo in deū patrem
oipotētē. ceteri apli fuerūt cetera psecuti. **S**cdm credo voca/
tur symbolū nycenū. qz scī p̄s illud in **N**ycena sinodo ppo/
suerūt. 2 illud cantat̄ in missa sicut dictū est in p̄ma pte primi
tractat̄ de eucharistia. c. x. **T**erciū vocat̄ symbolū **A**thana/
sij. qz scīs athanasius illud composuit. 2 istud in p̄ma dicit̄.
scz **Q**uicūq; vult saluus esse. **Q**uartū vocari pt̄ symbolū ino/
cētianū sine lateranēse. qz fuit ppositū sub **I**nnocētio in p̄ci/
lio lateranēsi. et istud ponit̄ extra de sum. tri. 2 si. catho. c. **F**ir/
miter credimus. **E**t ista sicut in q̄tuor euāgelijis tota veritas
doctrine et fidei christiane p̄bendit̄ ita in istis quatuor sim/
bolis oēs articuli fidei ptinent. **E**t sicut oīm q̄tuor euāgelista
rū doctrina est vna. ita oīm q̄tuor simboloz ē vna scia atq;
fides. **E**t sic iuxta visionē **E**zechielis rota sit in medio rote.
c. i. **M**ateria istoz q̄tuor simboloz sunt articuli fidei. q̄ qui/
dem articuli ab aliq̄bz dicit̄ur eē. xij. et ab aliq̄bz. xiiij. **I**lli q̄
dicit̄ esse. xij. distinguunt eos penes numez aplozū. q̄ simbo/
lum vt dictū est cōposuerūt et fidē catholicā pdicauerūt. 2 ec/
clesiā fundauerūt. **I**lli q̄ dicit̄ esse. xiiij. distinguūt eos penes
materiā de qua sunt. **C**um ergo materia de qua sunt articu/
li fidei sit deitas 2 humanitas. qz dñs noster **I**esus christus
verus deus et homo est. **I**gitur fm istos septem sunt arti/

Capitulū. i. Tercie partis

culi p̄tinētes ad diuinitatē. et septē p̄tinētes ad humanitatem
Articuli p̄tinētes ad diuinitatē distinguunt sic. qz vn̄ respicit
eēt̄tiā. tres respiciūt p̄sonas. et tres opa p̄sonaz **A**rticul⁹ il
le q̄ respicit eēt̄tiā est credere in deū trinū et vnū. vnū q̄dē in
eēt̄tiā z trinū in p̄sonis **E**t p̄tra istū articulū errauit maniche
us q̄ posuit duos deos vnū bonū alterū malū **E**t ad remouē
dū istū errozē cū in simbolo ap̄loz diceret solū. **C**redo in deū
in simbolo nyceno fuit additū. in vnū deū **E**t de isto articulo
d̄r i simbolo Athanasij **F**ides at̄ catholica hec ē. vt vnū deū
in trinitate z trinitatē in vnitare v̄neremur q̄si dicat. creda
mus deū eē vnū in eēt̄tiā. et trinū in p̄sonis **A**rticuli at̄ p̄ti
nētes ad p̄sonas sunt tres **P**rim⁹ est credere in p̄sonā patris
Et de isto articulo dicit̄ in vtroqz simbolo. p̄rē m̄ oipotētē.
ita qz pater est p̄ma p̄sona in trinitate nō q̄dē p̄zitate nature
vel t̄pis. sed solū p̄zitate originis. qz p̄sona patris a nullo ori
ginat̄. s̄z alie p̄sone originant̄ ab ea **E**t istud tangit̄ in sumbo
lo Athanasij cū d̄r. **P**ater a nullo est factus nec creatus nec
genitus **S**ec̄ds articulus de illis q̄ p̄tinēt ad p̄sonas est cre
dere in p̄sonā filij **E**t de isto dicit̄ in vtroqz simbolo **E**t in ie
sum christū filij ei⁹ vn̄icū. ita qz debem⁹ credere qz p̄sona filij
nō sit nec creat̄. s̄z ḡnat̄ a patre **E**t hoc tāgit̄ in simbolo Atha
nasij. cū d̄r. filij a patre solo est. nō factus nec creatus nec ge
nitus **E**t p̄tra istū articulū errauit **A**rrius q̄ dixit filij eē crea
turā purā z minorē patre **I**ō p̄tra errozē **A**rrij fuit addit⁹ in
simbolo **N**yceno. deū de deo. lumē de lumine: deuz verū de
deo vero. genitū nō factū p̄substātiālē patri **L**icet em̄ christ⁹
in q̄stū hō sit minor patre tū in q̄stū deus est equalis patri s̄m
diuinitatē. vt dicit̄ **A**thanasius **E**qualis patri s̄m diuinita
tem. minor patre s̄m humanitatē **F**uerūt etiā q̄dā heretici
vocati **A**mbrite v̄l **A**mbyonite q̄ dixerūt filij eē genitū a pa
tre ex t̄pe. et nō fuisse ab eterno **E**t p̄tra istū errozē fuit additū
in simbolo **N**yceno **E**t ex patre natū ḡn̄ oia secula **T**ercij ar
ticulus de illis q̄ p̄tinēt ad p̄sonas est credere in p̄sonā sp̄s̄sc̄i
Et de isto articulo dicit̄ in simbolo ap̄loz. **C**redo i sp̄s̄sc̄m
ita qz debemus credere sp̄m̄sc̄m esse verū deuz a patre z filio
p̄cedētē. ita dicit̄ **A**thanasius **S**p̄s̄s̄c̄m a patre z filio nō

De articulis fidei

factus nec creat⁹ nec genitus s^z pcedēs **E**t ptra istū articlū
erāt greci dicētes sp̄m̄sc̄m a solo patre pcedē. **E**t p̄ errore
eor^z addit romana ecclia in simbolo **N**iceno **Q**ui ex patre fili
oq^z pcedit. **F**uerūt aliq̄ heretici q̄ dixerūt sp̄m̄sc̄m esse crea
turaz et nō deū. **E**t p̄ errore isto^z fuit additū i simbolo **N**ice
no **Q**ui cu^z patre et filio sil' adorāt et cōglorificāt. **N**ulla enim
creata o^z a dorari eqli adoratōe cū deo. **C**ōtra istos tres arti
culos de trinitate psonaz errauit **S**abell⁹ q̄ posuit p̄fusionē
psonaz dicēs q^d eadē p̄sōa q̄nq^z erat pat. q̄nq^z erat fili⁹. q̄nq^z
sp̄m̄sc̄m **C**ōtra quē d^r **A**tha. **A**lia ē em̄ p̄sōa patris. alia filij
alia sp̄m̄sc̄i. **U**n̄ ē sciēdū q^d vna p̄sōa ē alia ab altera. nō t̄m̄ est
aliud **U**n̄ ista est vera. pat est ali⁹ a filio. s^z ista est falsa et here
tica pat est aliud a filio q̄a hec dicitio ali⁹ q̄ ē masculini generis
d^r diuersitatē in p̄sōa. sed hec dco aliud q̄ est neutri generis
d^r diuersitatē in eēntia **A**li⁹ tres articuli p̄tinēt ad opa trinita
tis. q^z q̄dā p̄tinēt ad op⁹ nature. videlz ad op⁹ creatōis. et de
h̄ est vnus articulus. s. q̄ d^r q^d debemus credere deū esse crea
torē oīm creaturaz **E**t de isto articulo d^r in simbolo ap̄lorū
creatorē celi et terre **E**t ptra istū articulū errauit **M**aniche⁹
q̄ d^r q^d deus bon⁹ creauit res inuisibiles. s^z de⁹ mal⁹ creauit
res visibiles **U**n̄ ptra errore istū fuit additū in simbolo **N**ic
eno. visibiliū oīm et inuisibiliū **N**otandū etiā q^d in simbo
lo ap̄lorū d^r creatorē. in simbolo autē **N**iceno d^r factorem **E**t
rō est. q^d d^rna est inter creatorē et factore. sil' inter creare et fa
cere. q^d creare est aliq̄d ex nihilo pducere. et facere est aliq̄d p
ducere ex aliq̄ **Q**uia ḡ deus in p̄ncipio creauit angelos et ma
teriā oīm tam celestiu q^z terrestriu. ex q̄ postea fecit alia. iō d^r
creatorē. q^z vero postea ex illa materia fecit oēs alias creatu
ras. et iō d^r factore **P**pez etiā dei q̄dā p̄tinēt ad opus ḡre. s.
ad opus iustificatōis **E**t de hoc est vnus articul⁹ scz q^d debe
mus credere q^d p̄ grām dei fideles sp̄m̄sc̄m vniunt. et remittun
tur p̄ctā fidelib⁹ vnitatis in vnitatem ecclie et catholice fidei **E**t de
hoc d^r in simbolo ap̄lorū. sanctā eccliam catholicā. id est vni
uersalē sanctorū cōmunionē. remissionē peccatorū **E**t in isto
articulo p̄prehēdunt oīa sacramēta ecclie. et quicq̄d sacrosan
ctia romana ecclia de baptismo et eucharistia et alijs sacramē
tis ecclie in quib⁹ fideles sibi adiūnicē cōmunicāt. et p̄ que fit

Ca. f. Tercie partis

peccatoꝝ remissio credit. ꝑcipit ⁊ docet esse credendū. **E**t cōtra istū erravit **Belagi⁹** q̄ posuit q̄ ꝑ solū actūꝝ liberī arbitriū absq̄ grā dei poterit haberi remissio pctōꝝ. **C**ōtra etiā istuz articulū errauerūt **Jacobite** ⁊ **Nicholaite** **Joniniani** **Gal/**
denſes. ⁊ vniuersaliter oēs heretici. in dei. saraceni. gentiles et pagani. ⁊ quicūq̄ de baptisimo ⁊ eucharistia et alijs sacra
mētis credūt aliter q̄ romana ecclia. **C**ontra istū tamē articu
lū errant specialiter greci ⁊ oēs alij scismatici q̄ negant sacro/
sanctā romanā ecclesiā esse caput ⁊ magistrā omnīū eccliesiaz.
Un̄ ꝑtra istū erroꝛ fuit additū in simbolo **Nyceno.** vnā apo
stolicā eccliam. **C**ōtra etiā erroꝛes **Donati** q̄ posuit baptisimū
debere iterari fuit additū in simbolo **Nyceno** **C**ōfiteoꝝ vnuz
baptisima. **O**perū etiā dei q̄dam ad opus glie ꝑtinent. scz ad
opus glorificatiōis. ⁊ de hoc est vnus articulus videlicet q̄
credimus virtute dei omēs resurrecturos tam bonos q̄ ma/
los. ⁊ bonos esse ꝑmiandos. ⁊ malos esse puniendos. **E**t de
isto articulo fidei dicit in simbolo aploꝝ. **C**arnis resurrectionē
et vitā eternā Amen. **E**t in simbolo **Nyceno** **E**xpecto resur/
rectionē mortuoz. ⁊ vitam venturi seculi Amen. **C**irca istuz
articulū errabāt **Saducei** q̄ negabāt resurrectionē esse futu/
rā. **C**ōtra etiā istū articulū erravit **Plato** q̄ posuit resurrectō
nē esse naturalē. ⁊ fieri rōe nature. in fine. s. magni anni. q̄ cō/
plet in. xxxvi. milibz annis. **C**ōtra etiā istū articulum erravit
Origenes. q̄ posuit malos in inferno puniri solū vsq̄ in diez
iudicij. **U**n̄ ꝑtra oēs istos erroꝛes dicit in simbolo **Athanasij.**
Ad cuius aduentū. hoc est virtute cuius. **H**oc est ꝑtra erroꝛes
Platonis. oēs hoies resurgere habēt cū operibz suis. ꝑtra er
roꝛē saduceoz. **E**t redditurū sunt de factis ꝑꝑrijs rōem. ⁊ qui
bona egerūt ibunt in vitā eternā. q̄ vero mala in ignē eternū
ꝑtra **Origenis** erroꝛē. **I**sti sunt septē articuli ꝑtinetes ad di
uinitatē. **A**lij autē septē ꝑtinet ad hūanitatē. **P**rim⁹ est de con
ceptōe filij. s. credere q̄ filius dei fuit ꝑceptus in vtero beate
Marie virginis ꝑtute spūscī. **E**t de h̄ dicit in simbolo aploꝝ.
Qui ꝑceptus est de spūscō. ⁊ in simbolo **Nyceno** **Q**ui ꝑpter
nos hoies ⁊ ꝑpter nostrā salutē descēdit de celis. ⁊ incarna/
tus ē de spūscō. **C**ontra istū articulū erravit **Danicheus** di
cēs filiū dei nō verā carnē sed phāsticā assumpsisse. **E**t ꝑtra

De articulis fidei

istū errorē dicit in simbolo **Athanasij.** Perfectus deus perfectus
homo ex aīa rōnali et hūana carne subsistēs **Secūds** articulus de p
tinentiā ad humanitatē ē de natiuitate xpī. s. credere dei filiū
ab eterno natū a p̄re. ex tpe natū ex **Maria** ḡgine q̄ ḡgo exti/
tit aīa p̄tū in p̄tū et post p̄tū **Et** de isto articulo dicit in vtroq; sim
bolo **Mar** ex **Maria** vīrgine **Cōtra** istū articulū errāt phidi
iudei. negātes dei filiū ex **Maria** ḡgine eē natū **Cōtra** istū
articulū errant etiā ille nephādus **Jovinianus** q̄ dicit q̄ l3 bea/
tissima vīrgo **Maria** p̄cepit vīrgo. tñ in p̄tū fuit corrupta **Et**
p̄tra istū errorē dicit in vtroq; simbolo **Ex** maria ḡgine **Terc**
cius articulus p̄tinēs ad humanitatē ē de passiōe dñi n̄ri ihu
xpī. s. q̄ credim⁹ dei filiū p̄ salute n̄ra passum. crucifixū mor/
tuū et sepultū **Et** h̄ est q̄ ad naturā humanā. q̄ natura diui/
na nihil patiebatur **Et** de isto articulo dicit in vtroq; simbolo. scz
ap̄toꝝ et **Ayceno** passus sub pontio **Pilato**. crucifixus mor/
tuus et sepult⁹ **Et** p̄tra istū articulū errauit spurcissim⁹ ma/
chometus. q̄ q̄uis in altero canone suo dicat xp̄m ex maria
vīrgine natū tñ negat eū passum vel crucifixū fuisse. sed vnus
aliū loco ei⁹. **Cōtra** etiā istū articulū errauit **Origenes** dicēs
xp̄m non solū passum p̄ hōib⁹. imo etiā p̄ demonib⁹ in acre q̄
ascēdit in celū. **Et** p̄tra istū errorē dicit in simbolo **Ayceno** **Qui**
p̄pter nos hoīes et p̄pter nostrā salutē etc. **Quart⁹** articulus
p̄tinēs ad hūanitatē ē de descēsu ad inferos. s. q̄ credimus q̄
aīa xpī q̄ in morte separata fuit a corpore. vnita tñ diuinitati. cor/
pore etiā diuinitati vnito in sepulcro remanēte descendit ad
lymbū sanctorū patrū. q̄ est q̄dam ps inferni. et istos patres q̄
in fide de xp̄o incarnando et in charitate decesserunt inde libe/
rauit. peccatorib⁹ in inferno remanentib⁹ damnatorū. **Et** de
isto articulo dicit in vtroq; simbolo. descendit ad inferos **Qui**
t⁹ articulus p̄tinēs ad hūanitatē ē de resurrectōe. scz q̄ credi/
mus dei filiū resurrectisse a mortuis tertia die. s̄m q̄ scriptu/
re p̄phaz et ap̄toꝝ p̄dixerant **Et** de isto articulo dicit in vtroq;
simbolo. tertia die resurrexit a mortuis **Notandū** autē q̄ xp̄s
nō fuit in sepulcro nisi q̄draginta horis. sed dicit ibi fuisse trib⁹
dieb⁹. q̄d s̄m **Aug.** intelligendū est p̄ synodochen. vt ponat
ps diei p̄ tota die. vñ ipse fuit ibi p̄ vltimā p̄tem diei v̄neris.
quia in cōpletorio istius diei fuit positus in sepulcrum. et fuit

Ca. i. Tercie partis

ibi p totā die sabbati. 7 p p̄mā ptē diei dñice. qz in auroza sur/
rexit **Sextus** articulus ad humanitatē ptinens est de ascensu
ad celos scz qz credimus qz q̄dragesima die a resurrectōe sua
x̄ps cū magna comitatuina angeloz 7 aiaz scōz patruz q̄s ab
inferno extraxerat ascēdit in celū **Et** de isto articulo habet in
vtrōqz simbolo ascēdit ad celos. sedet ad dexterā dei patris oi
potētijs **Septim⁹** articulus ad hūanitatē ptinēs est aduen/
tū x̄pi ad iudiciū credere. scz qz x̄ps in fine mūdi in forma hūa
na apparebit euz virtute magna 7 ptāte in valle Josaphat. et
ibi iudicabit bonos 7 malos **Et** de isto articulo dicit in vtrōqz
simbolo **Unde** vēturus ē iudicare viuos 7 mortuos **Isti** sūt
xiii. articuli fidei qz septē ptinēt ad diuinitatē. 7 alij septē ad
hūanitatē x̄pi **Et** istos articulos dñt sacerdotes subditos su/
os edocere. 7 maxime illos q̄ ptinēt ad hūanitatē. 7 potissime
illos de q̄b̄ ecclia solēnizat. sicut est articulus p̄ceptōis de quo
est festū in annūciatōe b̄rē **Marie**. 7 articulus de natiuitate
de q̄ fit festū i natali. 7 articulus de passiōe de q̄ fit festū in para
scene. 7 articulus de resurrectōe de q̄ fit festū in die pasche. 7 ar
ticulus de ascēsiōe de q̄ fit festū in die ascēsiōis dñi. **Istos**
em̄ articulos cū articulo de aduentu ad iudiciū q̄libet fidelis
postq̄ venit ad annos discretōnis tenet scire explicitē **Et** de
istis articulis ad hūanitatē ptinentibz habent versus **Pascif**
luit patris descēdit ad ima **Surgit** 7 ascēdit veniet discernere
cūcta **Hec** est fides catholica quā corde credo et ore cōfiteor
in qua fide viuere volo 7 mori. p̄testās me in oibz credere sic
sancta romana ecclia credit **Et** si qd minus bñ dixerim totū
reuoco. 7 totum habeat pro non dicto

De petitionibz orōnis dñice

Ca. ii.

Modū 7 formā orādi saluator tradēs dixit **Matth.** vi. et
Lu. xi. Cū oratis dicite **Pater** n̄r q̄ es in celis etc. **Lir**
ca quod notandū est qz ista orō excellit oēs orōes in tribz **Pr**
mo rōe magistri q̄ eā p̄posuit. q̄ fuit x̄ps verus deus 7 hō ve/
rus. in q̄ oēs thesauri sapiētie 7 scie dei sunt absconditi **Quā**
to ergo magister q̄ istā orōem cōposuit excellit oēs alios ma/
gistros. tanto ista oratio excellit oēs alias orōnes **Un̄** vocat
ista oratio dñica oratio. qz dñs dominantissimū eā cōposuit 7 or/
dinavit **Secūdo** excellit oēs alias orōnes rōne forme **Et**

De oratione dominica

em oratio breuissima. ita q̄ nemo potest se excusare et dicere q̄ ratione prolixitatis sue generet tediū vel fastidiū. **N**o tandū tñ q̄ licet vt dictū est sit breuis in verbis. est tñ multū pfunda in sensu z ad impetrandū efficacissima. **U**n̄ de ea d̄ sapiēs **B**reuis orō penetrat celos. **T**ercio excellit oēs alias oratōnes rōne materie de qua est. **I**n ipsa em̄ cōtinent om̄ia necessaria tam in vita ista q̄ in alia. **U**n̄ notādū. q̄ saluator in ista orōne sic procedit. q̄a primo docet nos captare dei beniuolentiā. **S**ecūdo docet nos orādī modū z formā. **P**rimū facit cū dicit **P**ater noster zc. **S**ecūdū facit cū dicit **A**dueni at regnū tuū zc. **C**irca primū duo facit. **P**rimo docet nos captare dei beniuolentiā. **S**ecūdo docet nos optare oratōis efficaciam. ibi sanctificet nomē tuū zc. **D**icimus ergo. **P**ater noster q̄ es in celis zc. **U**bi p̄mo p̄itemur deū esse oīm rerū p̄ncipiū. q̄ pater. **S**ecūdo allegamus nostrā priuilegiū. q̄a dicimus noster. **T**ercio noiāmus nomē ei⁹ p̄priū. ibi q̄ es. **Q**uarto assignamus sibi certū domiciliū. q̄ in celis. dicim⁹ ergo pater noster q̄ es in celis. **U**bi sciēdū q̄ fm̄ q̄ d̄ **E**berhardus. pater accipit̄ q̄nq; modis. q̄ p̄mo dicit̄ pater ratiōe cure. alio mō rōne geniture. alio mō rōne etatis. alio mō rōne honoris. alio mō rōne creatōis. **I**is quib; modis deus est pater oīm. **P**rimo rōe cure. **I**ta d̄ **P**aulus ap̄l̄s dicens **D**em sollicitudinē vestrā ponētes in deū. q̄a ipsi cura de om̄ib; vt ipsemet dicit christus in **M**ath. **N**olite solliciti esse dicentes. q̄d māducabimus aut q̄d bibemus. aut quo operiemur scit em̄ pater vester celestis q̄ his om̄ib; indigetis. **S**ecūdo deus est pater omniū rōe geniture. **U**n̄ de eo dicit ap̄l̄s **V**olūtarie genuit nos verbo veritat̄. vt simus imitū aliqd̄ creature eius. **U**n̄ quilibet pōt dicere illud ps̄. **D**ñs dixit ad me filius meus es tu ego hodie genui te. **E**t de qlibet dicit de⁹ illud q̄d dicit in. ij. li. **R**egū **E**go ero illi in patrē. z ip̄e erit mihi in filiū. **T**ercio deus est pater rōne antiquitatis. **U**n̄ de eo dicit **D**aniel **A**ntiquus dierū sedit et libri videlicet p̄sciētiarum aperti sunt corā eo. **U**n̄ om̄es possumus dicere q̄d dicit ap̄l̄s **U**nū patrē habemus deū. **Q**uarto deus est pater oīm rōne honoris. q̄ deū habemus honorare sp̄ali honore z reuerētia que a doctoribus dicitur latria. qui honor nulli crea

Capit. ij. Tercie partis

ture dicitur exhiberi nec decet. **U**n̄ quilibet dicitur dicere illud quod dicitur in
Matth. Confitebor tibi dñe pater celi et terre. ita quod confiteri ibi
idē est quod laudare siue honorare. **Q**uinto deus ē pater oīm
rōne creatōis. vñ **Moyſes** Nūquid nō ipse est deus qui posse
dit te. fecit te. et creauit te. vñ ex hoc quod dicimus pater. habe-
mus fiduciā ad obtinēdū illud quod in illa orōne petim⁹. **U**nde
possumus arguere sic. pater dat filio illud quod petit ab eo
dūmodo illud quod petit sit iustū et filio necessariū. sed de⁹ est
pater oīm et illud quod petimus in ista oratione est iustissim⁹
et valde nobis necessariū. quare fiduciā habemus quod de⁹ to-
tus dabit nobis **E**t fundat ista ratio sup verbū saluatiōis in
Luca ubi dicit sic. **S**i vos cū sitis mali noſtis dare bona fi-
lijs vestris. quāto magis pater vester dabit spm̄ bonū petenti-
bus se. quasi dicat. quod imo dabit. **S**ecūdo in ista orōne alle-
gamus nostrū p̄uilegiū. cū dicimus noster. **U**nde notādum
quod quāuis vt dictū est deus sit pater omnīū illis quinq; modis
tñ nos qui sumus regenerati in christo possumus dicere spe-
cialiter pater noster. vnde ipse est pater noster quia nos sumus
ab eo liberati misericordius adoptati specialius educati no-
bilius informari salubrius. **D**ico quod deus est sp̄aliter pater no-
ster. quia nos christiani sumus ab eo redēpti siue liberati mi-
sericordius. vñ possumus de eo dicere illud quod dicitur in **Apoca.**
Redemisti nos de⁹ in sanguine tuo **D**e qua redēptiōe dicit
br̄s **Petrus** Nō ex corruptilibus auro vel argēto redēpti
estis de vana vestra p̄uersatōe. sed p̄cioso sanguine imacula-
ti agni dñi nostri iesu christi. **S**ecūdo dico quod deus est sp̄aliter
pater noster. quia nos christiani sumus ab eo adoptati sp̄aliter.
Et de hoc dicit ap̄l's **M**isit deus spm̄ filij sui in corda nostra
in quo clamamus abba pater. vt adoptōem filioꝝ dei recipe-
remus. **T**ercio dico quod deus est sp̄aliter pater noster. quia nos
christiani sumus ab eo educati nobilius. **I**n sacramēto eu-
charistie pascit nos deus corpe et sanguine christi. **I**ta dicit
ip̄emet x̄ps in iōāne dicēs. **C**aro mea vere est cibus. et sanguis
meus vere est potus. **D**e isto cibo dicit ps̄. **P**anē angeloz mā-
du. hō. **D**e quo pane dicit christ⁹ **Q**ui māducauerit ex hoc
pane viuet in eternū **U**n̄ eccl̄ia tantū bñficiū recognoscēs in
vocē gr̄az actōis p̄rūpēs dicit **D** quod suauis est dñe sp̄s tu⁹ in

De oratione dominica

nobis. vt em̄ dulcedinē tuā in filios demōstrares pane de ce-
lo p̄fito. esuriētes humiles repleas bonis. fastidiosos diuites
dimittēs inanes. Quarto dico q̄ deus est sp̄aliter pater no-
ster. q̄ nos christiani sumus ab eo informati salubri⁹ et hoc
p̄ doctrinā euāgelicā. q̄ sola est doctrina saluifera ⁊ salubris
Et istā doctrinā petebat dauid cū dicebat. Bonitatem ⁊ disci-
plinā ⁊ sciam doce me. De ista doctrina dicit sapiēs Audi fi-
li mi disciplinā patris tui. Ex hoc ḡ q̄ dicimus. pater noster.
habemus fiduciā q̄ illud qd̄ a deo petimus mediāte orōe da-
bit nobis. vt arguam⁹ sic. p̄ncipale trahit ad se min⁹ p̄ncipa-
le ⁊ accessoriiū. extra de p̄se. ec. vel alta. c. si eccl̄iaz. li. vi. s. de⁹
dedit seipm̄ nobis. et iō vocam⁹ eū nostrū. et resp̄cū ei⁹ oīa
sunt accessoria Ergo certi sumus q̄ ista dabunt nobis a deo
Et fundat ista rō sup̄ verbo apli dicētis in eplā ad Ro. viij.
Si deus pro nobis q̄s p̄tra nos. q̄ etiā p̄prio filio suo nō pe-
ccit. s. p̄ nobis oīb⁹ tradidit eū. Quō non etiā cū illo oīa no-
bis donauit q̄si dicat imo. Tercio in orōne ista noīam⁹ no-
men dei p̄p̄riū cū dicimus. q̄ es. Circa qd̄ sciēdū est q̄ quīs
fm̄ doctores in vita ista nesciamus nomē p̄p̄riū dei. tū inter
alia noīa q̄ dicūtur de deo istud nomē q̄ es est magis p̄p̄riū.
qd̄ p̄ter hoc. q̄ Moysi interrogati qd̄ respōderet filijs isrl̄
si interrogarēt qd̄ esset nomē p̄p̄riū dei. dixit de⁹. sic dices fi-
lijs isrl̄. qui est misit me ad vos. Dicimus ergo deo. q̄ es. q̄a
deus est firma entitas nunq̄s deficiēs s. oīes pficiēs. sum-
ma bonitas oīb⁹ sufficiēs. pura veritas oīes erudiēs. vera
charitas oīes reficiēs. Primo dicim⁹ deo q̄ es. q̄ ip̄e ē fir-
ma entitas nunq̄s deficiēs. vñ ip̄e dicit de se in Exodo. Ego
sum. q̄ sum. Et psal. A seculo vsq̄ in seculū tu es. Secūdo di-
cimus deo qui es. q̄a deus est summa bonitas oīb⁹ suffi-
ciēs. vñ inueni vocantē se bonū d̄t christus. Nemo bon⁹
nisi solus deus. Et de deo dicit ps̄. Bonus es tu ⁊ in boni-
tate tua doce me iustificationes tuas. Et ap̄lus Sufficien-
tia nostra ex deo est. Tercio dicimus deo qui es. quia deus
pura veritas oīes erudiens. Unde dicit christus in Joh̄.
Ego sum via veritas et vita. Et in Mathe. Magister sci-
mus q̄ verax es et viam dei in veritate doces. Quarto di-
cimus deo qui es. Quia deus est vera charitas omnes res

Capitulū. ii. Tercie partis

ficiēs vnde in p̄ma canonica **Joannis** **De** charitas est. et q̄
manet in charitate in deo manet et de⁹ in eo **Et** ip̄emet dicit
in **Dath.** **Venite** ad me om̄es q̄ laboratis et onerati estis et
ego reficiā vos **Dicēdo** ḡ. q̄ es. fiducia habem⁹ q̄ deus q̄ est
firma entitas nulli deficiet s̄ oēs pficiet. qz est summa boni/
tas oibz sufficiet. qz est pura veritas om̄es erudiet. qz est ve/
ra charitas om̄es reficiet **¶** Quinto dicit q̄ in ista orōne ca/
ptādo dei benivolentiā assignam⁹ certū sibi domiciliū cū di/
cimus in celis **Circa** qd̄ notandū q̄ celū quo ad nūc est qua/
druplex. qz est celū sup̄naturale. materiale sp̄uale et intellectu/
ale **Celū** sup̄naturale est ip̄a trinitas. et de isto celo d̄r̄i **Ben̄.**
Suspice. i. respice celū. i. ip̄am trinitatē. et numera stellas. i.
eius p̄fectōnes et pp̄rietates si potes **Celū** materiale quo ad
nūc est celū empyreum. de quo dicitur **Ben̄. i.** **In** principio
creavit deus celū et terrā. qd̄ s̄m **Strabuz** intelligit̄ de celo
empyreo **Celū** sp̄uale est deuota aīa. de quo p̄s. **Dñs** in celo
sedes eius **Celum** intellectuale est natura angelica. de q̄ ibi/
dem **Verbo** dñi celi firmati sunt id ē angeli cōfirmati sunt in
bono **Et** in q̄olibet istorū celozū est deus. qz in primo celo. i.
in trinitate est indiuisus per essentiam **In** secūdo celo id ē in
empyreo est clare visus per gloriā **In** tercio celo id est in aīa
deuota est inhabitās per gratiā **In** quarto celo id est in natu/
ra angelica est ipsum eleuans per excellētiā **Dico** p̄mo q̄ de⁹
est in primo celo. id est in trinitate indiuisus per essentiā. et de
hoc dicit̄ in p̄ma canonica **Joh.** **Tres** sunt qui testimoniū
dant in celo. pater. verbū. et sp̄uscū. hi tres vnū sunt videli/
cet p̄ essentiā **Secdo** dico q̄ deus ē in scdo celo. i. in empyreo
clare visus p̄ glam **Et** de hoc dicit̄ in **Apoca.** **Apertū** est
in celo et archa testamēti visa est **Archa** testamēti est de⁹. qui
vt dicit̄ ap̄ls **Heb. ix.** noui testamēti mediator est **Tercio** di/
co q̄ deus est in tercio celo id ē in aīa deuota. ibi inhabitās
p̄ grām. vñ p̄s. **cxij.** **Ad** te leuani oculos meos q̄ habitas in
celis. i. in aīabz deuotis **Quarto** dico q̄ deus est in q̄rto ce/
lo id ē in angelica natura. ip̄am eleuās per excellētiam. vnde
p̄s. **vij.** **Elevata** est magnificentia tua super celos. i. sup̄ no/
uē ordines angeloz **Dicēdo** ḡ in celis. habem⁹ fiducia q̄ q̄a
deus est in p̄mo celo in ip̄m trāsformabimur qz in secūdo p̄

De oratione dominica

ipm inhabitamur. qz in tercio p ipm mortificabimur qz in q̄r
to p ipm eleuabimur Et sic terminat p̄ma ps dñice orōis in
q̄ captam dei beniuolentiā **S**ec̄da ps dñice orōis i q̄ op
tam siue petim⁹ orōis efficaciam dōo **S**cificet̄ nomētū. **E**t
est p̄ma petitiō i ordine s; ē vltima in re seu in intētiōe **C**irca
q̄d sciēdū ē q̄ ad h̄ q̄ orō n̄ra habeat efficaciaz. i. q̄ exaudiat̄
a deo req̄rūt̄ q̄tuor. s. q̄ fiat cū firmitate fidei. cū bonitate rei
cū deuotōe ai. et q̄ fiat in noie christi **D**ico p̄mo q̄ ad hoc q̄
orō habeat efficaciam o; q̄ fiat cū firmitate fidei **S**icut em̄ in
strumētū est inefficax nisi sit debito signo signatū. ita orō n̄ra
est inefficax nisi sit signaculo fidei signata **E**t iō dicebat chri/
stus **Q**uicq̄d orātes petitis credite. i. signaculo fidei signate
et accipietis et fiet vobis. vñ d̄r **J**oan. ix. c. **S**cimus q̄ pctō
res de⁹ nō audit. **U**t at̄ d̄r apl's **R**o. xiiij. **D**e q̄d nō est ex fide
pctm̄ est. et iō vt d̄r xps **J**oā. iij. **V**eri adoratores adorabūt
p̄m̄ in spū et veritate. s. fidei. **S**ec̄do dico q̄ ad hoc q̄ oratō
habeat efficaciam o; q̄ fiat cū bonitate rei. i. q̄ in orōne nō pe/
tant̄ inania s; vtilia. sicut ei libellus inept⁹ est nullus. ita orō
inepta est nulla. **I**n cuius signū d̄r apl's. **J**aco. iij. **P**etitis z
nō accipietis eo q̄ male petatis **T**ercio dico q̄ ad hoc q̄ orō
habeat efficaciam o; q̄ fiat cū deuotōe animi **S**icut ei ad hoc
vt sum⁹ ascēdat de thuribulo o; q̄ sit ibi ignis. ita ad hoc q̄
orō ascēdat ad deū o; q̄ sit igne deuotōis accēsa. **I**n cui⁹ sig
nū legit̄ **A**po. viij. **S**tetit angelus dñi añ altare hñs thuri
bulū aureū in manu sua. z data sunt ei incensa multa. q̄ sunt
orōes scōz. et ascēdit fumus incēsoz de orōib; scōz de manu
angeli. **J**o petebat dauid in **P**s. **D**irigat̄ dñe orō mea sicut
incēsus in p̄spectu tuo **Q**uarto dico q̄ ad hoc q̄ orō habeat
efficaciam o; q̄ fiat i noie christi. **S**ic ei illud q̄d pcurator agit
nō valet nisi agat noie pcuratorio. ita cū sum⁹ orādo pcura/
tores christi si volumus exaudiri optet q̄ petam⁹ in noie xpi
Un̄ d̄r christ⁹ **Q**uodcūq; petieritis p̄m̄ in noie meo dabo
vobis **J**o. xv. **I**ta quatuor optamus esse in orōe n̄ra cū di/
cimus. scificet̄ nomētū. **T**ria prima tangunt̄ in hoc q̄ di/
cimus sanctificet̄. **P**m̄ q̄ sc̄m̄ p̄mo idē est q̄d firmū. in q̄ firmi/
tas fidei. **S**ec̄do idē est q̄d sine terra. in quo vtilitas rei. **T**er/
cio idē est q̄d sanguine tinctū in quo animi deuotio designat̄

Capi. ij. Tercie partis

Quartū tangit in hoc qd dicimus nomē tuū. **De** q noie dicitur. **Marci vlti.** In noie meo demonia eiciēt. linguis loquētur nouis. serpētes tollēt. et si mortiferū qd biberint nō eis nocēbit. sup egros manus imponēt z bñ habebūt. **Et sic** terminat secūda ps orōnis dñice. in qua optam⁹ siue petim⁹ orōnis efficacīā. **Sequit** tertia ps pncipal in qua docēt nobis orā di mod⁹ et forma cū dicit **Adueniat** regnū tuū. **Circa** qd sciēduz q ab isto loco vsq; in finē p̄tinent sex petitiōnes. in qbus petimus oē qd est nobis ncariū tā in vita ista q̄ in alia. **Uz** em̄ tota p̄fectio hoīs p̄sistit in duobz. s. in declinatiōe mali et p̄secutiōe boni. iuxta illd̄ ps **Declina** a malo z fac bonū. ideo in ista oratiōe petimus a deo vt nobis cōferat om̄e bonū z oē malū auferat. **Quantū** ad collatiōem boni ponūtur tres petitiōnes. **Cū** em̄ sit triplex bonū. scz bonū glorie. bonū gratie. et bonū nature. istud triplex bonū petimus nobis dari. **Priz** bonū glorie petimus nobis dari cū dicim⁹ **Adueniat** regnū tuū. i. regnū paradisi. et est sensus. **O** pater q̄ es in celis petim⁹ qd regnū tuū adueniat nobis. i. ad nos veniat. **Sz** q̄re por⁹ dicim⁹ adueniat regnū tuū. q̄ dicam⁹ adueniam⁹ in regnū tuū. **Dico** ad denotandū qd glia paradisi nō habet ex p̄iis meritis. s. ex mera grā dei. iuxta illud p̄bū apli dicens. **Nō** ex opibz iusticie q̄ fecim⁹ nos. s. s. suā misericordiā saluos nos fecit. **Iō** dicim⁹ adueniat. i. grā tua ad nos veniat. nō at̄ dicimus adueniam⁹. qz vt dcm̄ est ex meritis nr̄is nō possum⁹ in illud venire. **Nemo** ei p̄t venire ad me nisi p̄ q̄ misit me traierit eū. vt dicit **Jo. vi.** **De** isto regno dicit **Aug.** loq̄ns i p̄sona xp̄i **Uenale** habeo regnū celoz. qd em̄ pauitate regnū. vilitate glā. labore req̄es. tristitia gaudiū. morte vita. **Bonū** grē petim⁹ cū dicim⁹ **Fiat** volūtas tua sicut in celo z in terra. **Ad** cui⁹ euidētā sciēdū qd hō vocat̄ in sacra scriptura tra. **Quā** ps. **Alia** mea sicut tra sine aq̄ tibi. **Quā** hōi iusto dicit̄ ibidē. **Bñ** dixisti dñe terrā tuā. **Angeli** at̄ z sci in paradiso ex̄tes vocat̄ celuz. vñ ps. **Celi** enarrāt glām dei. **Est** ḡ sensus **O** p̄z nr̄ q̄ es in celis. fiat volūtas tua in terra. hoc ē in nobis hoībz terre. sicut fit in cel. i. sic fit in āgel z in bt̄is. **Uel** p̄ terrā intelligit̄ ecclia militās. p̄ celū ecclia triūphās. vt sit sensus sicut in ecclia triūphātē sit volūtas tua. ita petim⁹ qd fiat in ecclia mi

De oratione dominica

licitate. **Q**ue autem ista voluntas docet nos ap[osto]l[us] dicēs. **H**ec est vo-
luntas dei scificatio vestra. **E**t dicitur fiat voluntas tua. nō autē volū-
tas nostra. q[uo]d ut dicit x[p]s. **N**ō oīs q[ui] dicit mibi dñe dñe intrabit
in regnū celoz. s[ed] q[ui] facit voluntatē patris mei q[ui] in celo est. **B**onū
nature petimus cū dicim[us]. **P**anē nostrū q[ui]dianū da nobis
hodie. **E**t est sciēdū q[uo]d panis dicitur a pan grece q[ui]d est totū la-
tine. **I**n hoc g[en]e q[uo]d petim[us] panē petim[us] omnia q[ui] sunt nobis ne-
cessaria ad sustentatōem hui[us] misere et t[ra]nsitorie vite. **N**ec eil-
lud p[ro] istud q[ui]d dicitur est sup[er] in p[ar]te sc[ri]pta tractatu q[ui]nto in ca-
de orōe. ubi dicebat. q[uo]d in orōne nō sunt petēda t[em]p[or]alia. q[ui]d ē
intelligēdū q[uo]d nō sunt petēda dīrecte et p[ro] se. s[ed] in q[ui]ntum sunt ne-
cessaria ad habēdū celestia et eterna sic b[on]i p[oss]unt peti. vñ **G**reg.
in collecta. **S**ic t[ra]seamus p[ro] bona t[em]p[or]alia vt nō amittam[us] eter-
na. **U**el est intelligēdū q[uo]d nō sunt petēda ad sup[er]fluitatē s[ed] ad
sustentatōnem. et sic petimus ea hic. vñ dicimus hodie. q[uo]d nō
petim[us] nisi in q[ui]ntū ē necēariū p[ro] h[uius] die. **E**t ita petebat **S**alomō
dū dicebat. **D**ivitias et paup[er]tates ne dederis mibi. s[ed] t[em]p[or]e vic-
tui meo tribue necēaria. et **P**aulus. **H**abētes alimēta et q[ui]b[us] te-
gamur his p[re]c[or]i sum[us]. **N**otādū etiā q[uo]d triplex est panis que-
petim[us] in ista orōne. **P**rim[us] est panis sp[irit]ual[is] austere p[ro]nie. **I**ste
est panis ordeace[us] rōe aspiratis. **E**t de isto pane dicit **J**oā. vi.
Est puer vnus hic b[on]is q[ui]q[ue] panes ordeaceos. **I**sti q[ui]q[ue] pa-
nes sunt q[ui]q[ue] p[ar]tes p[er]fecte p[ro]nie. s. p[er]itio. p[er]fessio. orō. elemo-
sina et ieiuniū. de q[ui]b[us] dictū est i[n] secūda p[ar]te. **S**ecūdus panis
ē sacramētal[is] s. eucharistie. **D**e q[ui] pane dicit **J**oā. vi. **E**go suz
panis viū[us] q[ui] de celo descēdi. si q[ui]s māducauerit ex hoc pane
viuet in eternū. **I**n fortitudine ist[us] panis ambulāt fideles vs-
q[ue] ad montē paradisi. **T**ercius panis est materialis et t[em]p[or]alis
substātie. **D**e isto pane dicit **Be**n[edictus]. **I**n sudore vult[us] tui ves-
ceris pane tuo. **E**t istos tres panes petim[us] in orōe ista. iuxta
p[ro]p[ri]et[er] saluatoris in **L**uca dicētis. **A**mice accōmoda mibi tres
panes. **I**ste ergo tres petitiones respiciūt collationem boni.
Sunt alie tres q[ue] respiciūt ablatōem mali. **C**irca q[ui]d notā-
dū ē q[uo]d duplex ē malū. s. malū culpe et malū pene. **M**alū culpe
est duplex. s. p[re]teritū et futurū. **I**n hoc ergo sunt tres petitiōes
ablatōnis mali. **I**n p[ri]ma petim[us] malū culpe p[re]teritū no-
bis dimitti cur[us] dicimus. **D**imittite nobis debita nostra sicut

Capitulū. ii. Tercie partis

et nos dimittimus debitoribus nostris. **I**sta debita sunt peccata iuxta parabolam christi. quam proposuit **S**imon leproso dicens. **D**uo debitores erat quidam feneratori etc. quod parabola secundum glossam intelligitur de debito peccati. **D**ebita ista peccata nobis dimittit a deo sicut dimittit debitoribus nostris. id est. illi qui contra nos peccauerunt. **E**t istud intelligitur de debito iniuriarum quas debemus remittere. alioquin si nos non dimittamus deus non dimittet nobis. dicite christo. **P**ater vester celestis non dimittet vobis nisi vos dimiseritis unumquemque de cordibus vestris. **Q**ua enim mensura mensi fueritis eadem remetiet vobis. **S**i ergo vis quod deus tibi dimittat peccata tua. et tu dimittis illi qui contra te peccauerunt. alioquin dicit tibi. **E**x ore tuo te iudico serue neque. dicit enim. dimittis mihi sicut ego dimitto. sed tu non dimittis. ergo dicit quod tibi non dimittis re debeam. **S**ed nunquid ille qui in fraterno odio est ista orationem peccat. **D**ico quod non. quia non dicit in persona propria sed in persona ecclesie. quod patet. quia dicit nobis et non dicit mihi. et cum vniuersalium ecclesiam regat a spiritu sancto et errare non possit. ideo nunquam quis errat dicendo istam orationem. **I**n secunda petitione petimus nos a malo culpe futuro peccari. cum dicimus. **E**t ne nos inducas in tentationem. **N**otandum quod tentatio aliquando sumitur in bonum. sicut in **Gen.** quando dicitur. **T**entauit deus **A**braam. et in libro sapientie cum dicitur. **D**eus tentauit illos et inuenit eos dignos se. **E**t dicitur deus tentare duobus modis. **U**no modo promissive. et sumitur quando dicitur. **d**eus tentauit illos. id est tentari promissit. **E**t sic tentauit **J**ob. **A**lio modo dicitur tentare ut ostendat alijs exemplum futuris. sic tentauit **A**braam ut ostenderet futuram obedientiam eius: et de tali tentatione non loquimur hic. **A**liquando etiam tentatio sumitur in malum. et sic est duplex. **N**am quodammodo est ab hoste. id est a demone. et quodammodo a carne. id est in quantum caro consurgit aduersus spiritum. **T**entatio que est ab hoste non est peccatum nisi presentia ei. imo si resistat sibi est multum meritoria. **E**t isto modo christus fuit tentatus. de quo dicit **Matth.** **D**uctus est iesus in desertum a spiritu ut tentaretur a diabolo etc. **T**entatio que est a carne spiritus consurgit ex peccato in quantum scilicet ipsa rebellio carnis aduersus spiritum. puenit in nobis ex peccato primorum parentum. et est materialiter ipsum peccatum originale. modo ista rebellio quantum ad sui principium non est in peccato nostra in quantum dicimus quod primi motus non sunt in peccato nostra. sed resistere isti tentationi siue presentire primis motibus bonum est in peccato nostra. et ideo

De decem preceptis

consentire tētatōi siue sit ab hoste siue a carne sp est pctm̄. ita q̄
si sit p̄sensus cū deliberatōe ē peccatū mortale. s̄ si sit p̄sensus
subitus z q̄si surrepticius est solū peccatū veniale. **¶** Hō in ista
petitōe nō petim⁹ vt in tentatōem nō inducamur. sed vt ten-
tationi nō p̄sentiam⁹. **¶** Et iō in ista petitōe nihil aliud petim⁹
q̄ q̄ deus det nob virtutē resistēdi tentatōi. qd̄ ap̄ls. p̄mittit
cū facturū dicēs. **¶** Fidelis deus q̄ non patit̄ vos tentari supra
id qd̄ potestis. sed faciet cū tentatōe p̄uentū vt possitis susti-
nere. **¶** In vltima petitōe petimus nos a malo pene liberari
cū dicimus. **¶** Sed libera nos a malo qd̄ intelligimus a malo
pene eterne. qd̄ est simplr̄ malū. **¶** Nā malū pene tp̄alis p̄t eēt
est aliq̄n bonū. sicut bonū fuit martyrib⁹ sustinere multas pe-
nas z multa tormēta. **¶** Vñ a tali malo nos nō petim⁹ liberari
sed a malo pene eterne fm̄ quod petit eccl̄ia dicēs in canone
misse. **¶** Libera nos q̄sumus dñe ab om̄ib⁹ malis zc. **¶** In fine
oīm petitionū subiūgit̄ **¶** Amē. i. ita fiat. q̄si p̄firmatio oīm pe-
tionū. **¶** Sicut ḡ in orōne dñica sunt septē petitōes. in q̄z p̄ma
petimus orōnis efficacīā cū dicimus. sanctificet̄ nomē tuum
q̄si dicamus. nomē tuū est sc̄m̄ z firmū. ita illud qd̄ petimus
in ista orōne optamus esse firmū cū in fine dicim⁹ **¶** Amē. i. sic
fiat z firmū sit sicut petimus. **¶** Et iō licet ista petitio sit p̄ma in
intentione. est tamē vltima in executione. **¶** In alijs sex petitō-
nibus petimus nobis omne bonum conferri. et a nobis omne
malum auferri donec nobis hec om̄ia cōcedantur. **¶** Et hec q̄s-
tum ad nunc sufficiant.

De decem p̄ceptis p̄ ordinem

Capitulum terciū

¶ Interrogati iuueni qd̄ faciēdo vitā eternā haberet. r̄dit
Christus **¶** Math. xix. **¶** Si vis vitā ingredi serua mādata.
quasi diceret. **¶** Ingressus in vitā eternā est obseruatio mādato-
rū. **¶** Que qd̄dem mādata sunt p̄cepta decalogi. **¶** Et d̄r decalog⁹
a deca qd̄ est decē. z logos qd̄ est sermo quasi decē mandatoz.
sermo. **¶** Sunt ḡ p̄cepta legis decē. quoz qd̄dam ordināt homi-
nē ad deū qd̄dam ad primū. **¶** Precepta q̄ ordināt hoīem ad deū
sunt tria. fm̄ q̄ hō est obligatus ip̄i deo ad tria. **¶** Sic em̄ va-
fallus d̄z dñō suo tria. s. fidelitatē vt nō p̄gnoscat aliq̄n aliuz
dñm̄. reuerentiā vt nō faciat ei obprobriū. famulatū. vt impē
t. i.

Ca. iij. Tercie partis

dat ei debitū obsequiū. sic quilibet dictamine iuris naturalis ē obligatus deo ad ista tria. Et iō q̄stū ad p̄mū est istud p̄ceptū. **Nō habebis deos alienos corā me** Exo. xx. Quantū ad secū dū est istud. **Nō assumes nomē dñi dei tui in vanū** Quantū ad terciū est istud. **Memēto vt diē sabbati sanctifices** Precepta q̄ ordināt hoīem ad p̄mū s̄t̄ septē. Ordinat̄ ei hō ad p̄mū mū duobz modis. s. vt bonū sibi faciat. z ne sibi noceat. Quātū ad p̄mū est vnū p̄ceptū. s. **Honora patrē tuū z matrē tuam** Quātū ad sc̄d̄m s̄t̄ sex p̄cepta. Potest em̄ hō nocere p̄tio tribz modis. vno mō facto. alio mō p̄bo. alio mō volūtate. Facto p̄t nocere sibi tribz modis. s. vel in p̄sona p̄pria. vel in p̄sona sibi p̄iūcta. vel in rebz p̄p̄ijs. Quātū ad p̄mū ē istud p̄ceptū. **nō occides.** q̄stū ad sc̄d̄m ad istud. **nō mechaberis.** q̄stum ad terciū est istud. **nō furtū facies.** Quantū ad istud ne hō noceat. primo p̄bo est istud. **Nō falsum testimoniū dices** Quātū ad h̄ ne hō noceat primo volūtate sunt alia duo. qz ne noceat sibi volūtate libidinis ē istud. **Nō concupisces vxores p̄m̄i tui** Ne autē noceat sibi volūtate cupiditatis est istud. **Nō concupisces seruū. nō ancillā. nō bouē. nō asinū zc.** Ista ḡ sunt decem p̄cepta legis. de q̄z quilibet aliq̄ p̄ ordinē sunt dicenda.

Primum p̄ceptū.

Primum p̄ceptū est. Nō habebis deos alienos corā me Exo. xx. Ita qz in isto p̄cepto phibet̄ oīs idolatriā z oīs heretis. z oēs sp̄s sortilegij siue diuinationis q̄cūqz mō fiat. siue fiat in igne. siue in aere. siue in aqua. siue in terra. siue i corz poribz mortuoz. siue in aspectu garrir̄ vel volatus auīū. siue in caracteribz. siue in vana inspectōe psalterij v̄ euāgelioz vel aliaz scripturaz. Et regularit̄ oīs diuinationis q̄cūqz mō p̄dictoz. v̄ quocūqz aliter fiat phibita ē in isto p̄cepto. z est maledictā a deo. z a sc̄ā ecclia tanq̄s idolatria z infidelitas reprobatā. **Et em̄ futura q̄ solius dei sunt cognoscere aliq̄ p̄ tales sup̄stitōes vel inuenire laborēt deitatis iura creaturis attribuit.** Ita inq̄t **Isaias dicēs. Priora z nouissima annunciate mihi. z dicā qz dii estis vos** Aug. **Nō obseruetis dies q̄ dicunt̄ egyptiaci. aut kalēdas ianuarij. in q̄bz cantilene z q̄daz p̄missiones z ad inuicē donā donant̄. q̄si in p̄ncipio noui an**

De decem preceptis

ni boni fati p̄sagiuz existāt. aut aliq̄s menses vel tpa dies vel annos. lune aut mēsis aut solis cursum. q̄z q̄ has 7 quascūqz diuinationōes aut auguria facit aut obseruat. aut attēdit aut cōsentit obseruantibz. aut talibz credit. aut ad domū eoz vadit aut in suā domū introducit. aut interrogat. sciat se fidē xp̄ia / nā 7 baptisimū p̄uaricasse. 7 paganū 7 apostatā 7 inimicuz dei se esse. 7 irā dei grauit̄ in eternū incurrisse. nisi in ecclia emēda tus p̄nā deo recōciliē. **N**ota t̄m q̄ agricole qui obseruāt tpa ad seminandū. vel arbores succidēdas vel ad silia q̄ certaz et naturalē h̄nt rōem. Et phisici q̄ ad medicinas dādas vel mi / nutōes faciēdas 7 ad silia obseruāt dies certos 7 tpa nō p̄dē / nant̄ hic. **C**ū em̄ oīa ista inferiora subsint q̄stū ad naturā cor / poreā influētis corpoz sup̄celestiū. nō est p̄hibitū. imo ē de / bitū 7 necessariū respicere habitudines taliū. 7 attēdere influ / cum stellaz et planetaz. **S**ed cū aīa rōnalis in nullo subsit in fluētis corpoz sup̄ior. dicente Salomone ac etiā Ptholo / meo. **A**īa sapiēs dñabit̄ astris. iō respicere talia in his q̄ a libe ro arbitrio p̄cedūt est sup̄sticiosum 7 vanum. **C**ū ex clamore cornicis p̄noscicare pluuiā futurā nō est sup̄sticiosum. cum ta lia aīalia ex dispositiōe aeris 7 mutatōe t̄pis p̄nt in corpibus suis sentire talē mutatōem etc. **N**otandū etiā q̄ si aliq̄s v̄l aliq̄ colligat aliquā herbā dicēdo symbolū fidei vel oratiōem dñicā. vt ponat eā sup̄ aliquē infirmū ista intentōe. vt in istis deus creator oīm 7 deus honoret. nō reprobaf. dū modo ali / qua alia obseruātia sup̄sticiosa nō obseruet̄ vel imisceat. xxvi. q. v. nō liceat. 7. q. vii. nō obseruetis. Et istud fuandū est. p̄ re / gula generali in materia ista q̄ oīs inq̄sitio q̄ sit p̄ inuocatōez demonū tacitā vel exp̄ssam quocūqz fiat. siue p̄ caracteres si / ue p̄ figuras siue q̄cunqz alio mō est in isto p̄cepto prohibita. **S**ed qd̄ erit de istis p̄iurationibz in q̄bz ponunt̄ 7 recitātur noīa dei 7 angeloz in q̄bz ponunt̄ multa bona verba. **D**ico q̄ in talibz est cauendū ne sub sp̄e boni lateat malū. **C**ū dili / genter est aduertendū ne inter illa noīa immisceant̄ aliq̄ noīa ignota que magis sunt nomina demonum q̄ nomina ange / lozum. **C**um em̄ fm̄ quod dicit̄ Beda. **N**ulla sit falsa doctri / na que nō aliqua vera falsis imisceat. impossibile ē q̄ in istis

Ca. iij. Tercie partis

superstitionibus non admisceantur aliquid vera cum falsis. et aliquid bona cum malis. Et quod modicum fermentum totam massam corrumpit. Quotiescunque sint ibi multa bona si sint ibi aliquid mala totum est corruptum et suspectum. quod etiam sepe angelus malus transfiguratur se in angelum lucis. Non est ergo facile credendum illi phantasticis qui dicunt se videre angelos vel aliquid sanctos. **¶** Unde apostolus. Probate spiritus si ex deo sunt.

Secundum preceptum est. **N**on assumes. **¶** Secundum preceptum nomen domini dei tui in vanum. ita quod in isto precepto prohibentur homo et principaliter omnes species iurii quod sunt multe. Ad cuius evidentiam sciendum est quod ad hoc ut iuramentum sit licitum oportet quod sint ibi tria. scilicet veritas. iudicium. et iusticia. Ita dicit dominus per Osceam prophetam. Iurabunt in veritate et in iusticia et iudicio. xxij. q. i. et iurabunt. Si aliquid istorum defuerit est iurium. xxij. q. iij. animadvertendum. Veritas enim spiritus dicitur esse in conscientia iurantis ut firmiter sciat esse sicut iuravit. aliter si solum credit et non sciat per certo ita esse non dicitur de certa conscientia. sed ex credulitate iurare. Iudicium dicitur hic discreta deliberatio. scilicet ut non iuret. etiam verum nisi propter necessitatem. id est cum dicitur alii cui aliquid verum quod ei expedit vel utile est credere. et non vult credere simpliciter assertioni. tunc poterit illud affirmare iuramento. Iusticia. ut illud quod iuratur sit licitum et honestum. extra de iureiuramento et si christus. Quocumque ergo iuret siue iuramentum sit assertorium siue promissorium quodcumque istorum deficiat. siue iuret falsum siue verum cum iuras credit iurare falsum. siue quod iuret absque aliquid necessitate. siue quod iuret aliquid illicitum. spiritus est iurium. et est directe contra istud preceptum. Sed quod fiet de istis iuramentis quotidianis quod sunt ex quadam mala consuetudine. nunquam est ibi iurium cum deficiet ibi iudicium. Dico quod sic. sed si fiat de relicta et sine intentione decipiendi vel fallendi. istud non est iurium sed peccatum veniale. si si fiat de re illicita vel cum intentione fallendi vel decipiendi est peccatum mortale. **¶** Unde nota cum iuramentum non fuerit institutum ut sit vinculum iudicantis. iuramentum quod fit de re illicita vel contra charitatem. et quod non potest servari sine interitu salutis eterne. sicut si iure me aliquid interfectorium vel non daturum elemosinam. vel aliquid simile iurium est et non est aliquid tenens observandum. **¶** Unde Hieronymus. In malis promissis rescinde fidem. in turpi voto muta decretum. xxij. q. iij. **¶** In malis **¶** Notandum etiam quod secundario prohibet hic iuramentum quod fit per

De decem preceptis

falsos deos. qđ nō dī fieri a christianis **T**ū credo qđ xpianus
vbi est; expedies posset recipere iuramentuz a pagano p̄ deos
suos. **N**ota etiā qđ nō est iurandū p̄ creaturas nisi p̄ aliq̄s
vics p̄ euāgelii. p̄ altare. p̄ crucē. p̄ reliq̄as scōz. **I**n manu etiā
ep̄i p̄ iurari. xxij. q. i. **S**i aliq̄. z. q. v. **Q**ui piurat **N**ū nota qđ
q̄ iurat p̄ creaturā nō p̄cessam dī a crunie castigan. vt dī **R**ay
mūdus in summa sua

Tercium p̄ceptum

Tercium p̄ceptū est **M**emento vt diē sabbati scifices. ita
qđ in isto p̄cepto p̄cipit p̄mor p̄ncipalit̄ observari dies
dñica. z cōiter p̄cipiunt̄ alie festiuitates solēnes q̄ ponunt̄ de
cō. di. iij. p̄nūciandū vbi sic dī: **P**ronūciandū ē vt sciāt̄ t̄pa fe
riādi p̄ annū. i. oēm dñicā a vespa vsq; ad vesperā: ne a iudaic̄
mo capiant̄ **F**eriādi vero p̄ annū ist̄ isti dies **N**atiuitas dñi.
scōz **S**tephani. **J**oānis euāgeliste **I**nnocentiū. sc̄i **S**ilue
stri **C**ircūcisio dñi **E**piphana. **P**urificatio beate **M**arie
virginis **S**em̄ pascha cū tota hebdomada **T**res dies roga
tionū **A**scēsiō dñi **D**ies p̄t̄becostes. sancti **J**oānis bap̄ti
ste. duodecim ap̄loz. z maxime scōz. **P**etri z **P**auli q̄ mūdū
sua p̄dicatōe illuminauerūt. sc̄i **L**aurantij **A**ssumptio beate
Marie. z natiuitatis eiusdē **E**cclie dedicatio. sc̄i **M**ichaelis
Dedicatio cuiuscūq; oratorij **O**mnīū scōz. sc̄i **M**artini. z il
le festiuitates q̄s singuli ep̄i in suis ep̄arib; cū p̄plo laudane
rint. q̄ vicinis tm̄ p̄moratib; indicēde sunt. nō tm̄ oibus gene
raliter **T**ū hoc vltimū intellige de sc̄is canonizatis ab ecciā
romana. qđ ep̄i p̄ se nō possent̄ aliquē sanctū canonizare seu eri
gere. extra de reli. z vene. scōz. c. i. **R**eliq̄ vero festiuitates nō
sunt cogēde ad seruandū nec phibēde **H**ec itaq; scripta sunt
et determinata in. c. p̄allegato. p̄nūciandū **I**tē **E**usebi⁹ pa
pa statuit festū inuentōis scē crucis q̄nto nonas **M**aij solē
niter celebrari. de p̄se. dist. iij. crucis **N**ota etiā qđ in. c. p̄
nūciandū nō fit mentio de p̄ceptione z annūciatione beate
Marie virginis cum tamē quodlibet sit festum solēne z cele
bre. **R**ōem vide in glo. ibidem **S**ed forte diceret aliquis
istud p̄ceptū de die sabbati z nō de die dñica est intelligendū
Ad huius euidentiā est notandū qđ in lege veteri fuerūt qđā
p̄cepta ceremonialia. z qđam moralia **C**erimonialia erāt illa

Ca. iij. Tercie partis

que ptinebāt ad specialē cultū dei. sicut q̄ die tali fieret tale sa-
crificiūz vel tale. z etiā q̄ ptinebant ad ceremoniātia ppli. sicut
q̄ induerent tali veste z silia Et ista p̄cepta ex quo x̄ps resur-
rexit. z est pmulgatū euangeliū nō fuerunt obseruata. imo q̄
ea obseruaret peccaret mortaliter **M**ozalia aut̄ erant illa que
erāt de dictamē legis nature. sic seruire deo. honorare parē-
tes. z silia Et ista p̄cepta adhuc manēt in virtute sua **N**ō p̄-
ceptū de obseruātia sabbati p̄tm erat morale. q̄sum ad h̄ scz
vt debitus honor impēderet deo. z istud est de dictamē legi
nature **S**ed q̄ tali die determinata talis honor impēderetur
magis q̄ alia die erat ceremoniale. scz in q̄stuz req̄es illi⁹ diei
erat figura illius sabbati magni in q̄ x̄ps req̄euit in sepulcro.
et iō q̄sum ad istud cessauit istud p̄ceptū. ita q̄ dies sabbati
fuit mutata in diē dñicā. z rōnabiliter **I**n hac em̄ die mūdus
sumpsit exordii. resurrexit x̄pus. mors interitū z vita accepit
principiū Et ista est intērio br̄i Pauli in eplā ad Colos. ij. **N**e
mo vos iudicet in cibo vl̄ potu aut in pte diei festi aut neome-
nie aut sabbatoz q̄ sunt ymbra futuroz Et de hoc multū dis-
putat apl̄s ibidē Et habent sup hoc multa. c. de p̄se. di. iij.
In diebz festiuis dñt hoies vacare hymnis z psalmis z can-
ticis sp̄ialibus z alijs bonis operibz magis q̄ alijs diebus.
Et iō debēt abstinere ab om̄i op̄e seruilis. nō soluz a pctō. qd̄
pprie seruire d̄. qz facit hoiem seruū diaboli. sed etiā ab op̄ibz
mechanicis. z a negocijs secularibz. z mercatū nō fiat nec pla-
citū. nec aliqs ad mortē siue penā iudicet. nec sacramēto iuref̄
nisi p̄ pace fienda. de p̄se. di. iij. **R**ogatoēs **H**e his mechani-
cis z secularibz exp̄ssit deus dicens **E**xo. xx. **S**ex diebz opera-
beris z facies om̄ia opa tua. septimo aut̄ die sabbatū dñi dei
tui est. **N**ō facies om̄e opus in eo tu z filius tu⁹ z filia tua. ser-
uus tuus z ancilla tua. iumentū tuū z aduena q̄ est intra por-
tas tuas **N**ota tñ q̄ p̄pter periculū hostiū vel p̄pter imi-
nentē tēpestatē p̄nt fructus colligi diebz dñicis et festiuis. ita
tñ q̄ illi quoz hmōi res sunt studeāt pro posse suo largiores
elemosynas erogare. **S**cholares etiā in hmōi diebz possunt
scribere in q̄ternulis suis lectiones suas quas per hebdoma-
dam audierunt

Quartū p̄ceptum

De decem preceptis

Quartū preceptū z pmū de illis q̄ p̄tinet ad primū ē **H**o-
noza p̄m̄ tuū z matrē tuā. ita q̄ in isto p̄cepto directe p̄-
cipit q̄ parētes honorent. Et est intelligēdū nō solū de hono-
re reuerētie. sicut q̄ osculent̄ eū manū. v̄l genua flectent̄ corā
eis. z filia. imo de honore subsidiū z p̄uidētie. s. q̄ p̄uideat̄ eis
ī necarijs fm̄ facultatē vniuscuiusq̄. **N**oie etiā p̄ris z m̄ris in-
telligūt̄ plari ecclie z m̄gri z dñi t̄pales. q̄b̄ oib̄ est honoz de-
bit̄ ip̄edēdus seu exhibēdus. **N**oie etiā p̄ris z n̄ris intelligūt̄
oēs primi q̄b̄ si indigeāt sunt seprē opa misericordie exhibē-
da. Et notādū ē q̄ opez misericordie q̄dā sunt opa sp̄ualia. z
q̄dā corpalia. **S**p̄ualia sunt ista p̄sulere nescientes. corrigere
delinquētes. remittere iurātib̄. p̄solari tristes. supportare im-
portunos orare p̄ p̄secuto:ib̄. v̄n̄. **C**ōsule castiga remitte so-
lare fer ora. **C**orpalia sunt ista. pascere esurientes. potare siti-
entes. vestire nudos. v̄sitare infirmos. redimere captiuos.
colligere ī hospitio vagos. sepelire mortuos. v̄n̄. Uisito po-
to cibo redimo te go colligo cōdo

Quintū p̄ceptū z scdm̄ de p̄nētib̄ ad primū est. **N**on
occides. supple in iuste. In q̄ p̄cepto p̄hibet̄ homicidiū
et sub noie homicidiū intelligit̄ ois iniuria corpalis q̄ p̄t̄ iserri
p̄mo. Et est notādū q̄ duplex est homicidiū. qz q̄dā ē sp̄ua-
le et q̄dā corpale. **S**p̄uale fit q̄nqz modis. s. odiēdo. de quo
Joā. in p̄ma canonica sua. c. iij. **Q**ui odit fr̄m suū homoci-
da est. detrahēdo. mala p̄sulēdo. v̄l nocēdo. Et de istis trib̄
habet̄. de pe. di. i. homicidioz. et. c. ois iniqtas. z. c. noli pu-
tare **U**el victū subtrahēdo di. lxxvi. **P**asce fame morientes.
si nō pauisti occidisti Et q̄dlibet̄ istoz homicidioz fm̄ docto-
res ē p̄ctm̄ mortale **H**omicidiū corpale fm̄ doctores fit duo-
bus modis **U**no mō verbo. alio mō facto **V**erbo fit tribus
modis. s. p̄cepto. p̄silio. z defensione di. l. **S**i q̄s viduā. de
pe. di. i. piculose Et q̄dlibet̄ istozū si fiat iuste est p̄ctm̄ mor-
tale **F**acto fit quatuor modis scz iusticia. necitate. casu et vo-
lūtate **I**usticia vt cū iudex vel minister reū iuste p̄denatur ad
mortē occidit. hoc homicidiū si fiat ex timore vel amore fundē-
di hūanū sanguinē. lz tal̄ occidat̄ iuste qz merebat̄ mortē. n̄ q̄
ita occidit̄ eū peccat mortaliter p̄pter intentōem corruptam.

Capit. iij. Tercie partis

Si vero fiat ex amore iusticie tunc non peccat iudex p[ro]d[er]ando ip[s]um ad mortem. nec p[re]cipiendo ministro q[uo]d occidit eum nec minister exequendo m[an]datu[m] iudicis. d[um] t[ame]n faci[en]s servato ordine iuris. p[ro]bat hoc ex verbis ap[osto]li ad Ro. xij. vbi d[icitu]r sic **O**is a[n]i[m]a p[ro] testatib[us] sublimiorib[us] subdita sit. sequit[ur] Non em[im] sine c[on]gla[di]o diu[m] portat. dei em[im] minister est vindex in ira ei[us] q[ui] malum agit.

Si fiat necessitate tunc distingue q[uo]d illa necessitas aut fuit evitabilis sic q[uo]d poterat evadere absq[ue] occisione ho[m]i[n]is tunc e[st] homicidij. et d[icitu]r agere p[ro]p[ri]am t[ame]n q[uo]d p[ro] mortali. aut fuit inevitabilis. vt q[uo]d occidit ho[m]i[n]em absq[ue] odij meditat[io]e. imo liberando se et sua cu[m] dolore **I**n isto casu non d[icitu]r peccare. nec astringit ad p[en]itenti[am]. t[ame]n d[icitu]r dolore et suis p[ar]tibus ascribere q[uo]d i[st]a devenit necessitate **H**ic em[im] m[er]itu[m] est ibi culpa[m] agnoscere vbi culpa non est. extra de homi. c. interfecisti **S**i at[er] fiat casu iteru[m] distingue q[uo]d aut dabat opera[m] rei licite aut illicite **S**i dabat opera[m] rei illicite. vt puta q[uo]d p[ro]icit lapide[m] p[ro]ter locu[m] p[ro] que[m] p[ro]sueveru[n]t ho[m]i[n]es transire. vel d[um] furabat[ur] equu[m] vel boue[m] aliq[ui]s ab aliq[ui]o vel boue[m] p[ro]cussus interijt. et filia **I**n isto casu tal[is] est simpl[iter] re[us] homicidij **S**i dabat opera[m] rei licite. puta q[uo]d icidebat arborē sibi necessariā. vt deponerat fenē de curru. vt filia. si adhibuit dilige[n]tia[m] qua[m] debuit. viz respiciēdo et p[ro]clamādo non nimistarde nec remisse. s[ed] t[em]p[or]e p[ro]gruo. et ita alte q[uo]d si aliq[ui]s erat ibi vel veniebat poterat fugere et sibi cauere. et t[em]p[or]e non imputat sibi. vt habet l. di. sepe p[ro]tugeret. et extra d[icitu]r de homi. c. q[ui]da[m] **S**i at[er] fiat homicidij voluntate sine o[mn]i diffidēte tenēdu[m] e[st] q[uo]d sit gravissimu[m] et enorme p[er]t[ur]b[atio]n[em] d[icitu]r. l. Si q[ui]s voluntarie

Sextu[m] p[re]ceptu[m] e[st] **N**o mechaberis. ita q[uo]d in isto p[re]cepto p[ro]hibet o[mn]is p[ro]cubitu[m] p[ro]ter q[uo]d rite fit cu[m] legitima vxore **Q**ue at[er] sunt et q[ui]t sunt sp[irit]us tal[is] p[ro]cubitu[m] vide sup[er] in p[ar]te scda. tractatu iij. c. ix. q[ui]s q[ui]dam

Septimu[m] p[re]ceptu[m] est **N**o facies furta. ita in isto p[re]cepto p[ro]hibet o[mn]is vsura. rapina. fraus. dol[us] et generalit[er] o[mn]is adquisitio illicita aliene rei. quocunq[ue] m[od]o. quocunq[ue] pallio siue titulo fiat

Octauu[m] p[re]ceptu[m] est **N**o falsuz testimoniū dices. ita q[uo]d in isto p[re]cepto p[ro]hibet o[mn]e m[er]edaciu[m] **E**t e[st] hic sciēdu[m] q[uo]d s[un]t

De decem preceptis

Aug. in li. de mēdacio octo sunt genera mēdacioꝝ. **P**rimū ē qđ fit p̄tra doctrinā fidei z bonoꝝ morū. vt dicere christū nō esse natū de p̄gine. vñ nō eē passuz in cruce. vel aliqđ sile p̄tra articulos fidei. vel bonos mores. **S**cđm est qđ nulli pdest sz alicui obest. sicut mēdaciū detractoris vel falsi testis in cā criminali. **T**erciū est qđ pdest vni sz obest alteri vt mēdaciū falsi testis in cā pecuniaria. **Q**uartū est qđ fit sola mētiēdi libidine. z qđ absq; cā z vtilitate. **Q**uintū est qđ fit placēdi cupiditate. sicut mēdaciū adulatoris. **S**extū ē qđ nulli nocet sz pdest alicui ad euitādū piculū pecunie. vel alteri rei. sicut si aliq; sciēs pecuniā alicuius tollēdā a fure vel raptoꝝe mentiat sibi ddo se nescire vbi sit. **S**eptimū est qđ nulli nocet sz pdest alicui ad euitādū piculū psone. vt si aliq; q̄rat ad mortē z aliū mētiat dicēdo se nescire vbi sit. **O**ctauū est qđ nulli nocet sz pdest alicui ad hoc vt ab imūdicia corpali tucat. vt si volēti corūpe p̄ginē mētiat aliq; dicēs cā esse p̄iugata. **A**lia dīstinctio ponit ab eodē Aug. s. qđ mēdaciū aliud est p̄nciosum et istud p̄phēdit q̄nq; genera prime dīstinctōis z est sp̄ pctm̄ mortale. xxi. q. ij. primū. **A**liud est officiosuz. et istud p̄phēdit vltima tria genera p̄me dīstinctōis. et istud est pctm̄ veniale. **A**liud est iocosuz. z istud credo etiā eē pctm̄ veniale. qđ inteligo qñ ille cui d̄r tale mēdaciū nouit ip̄m cā iocādi eē dictū. z qđ nō dicat ex libidine mētiēdi. **D**e mēdacio adulatoris nota qđ aliq; p̄t alteri adulari duob; modis. **U**no mō attribuendo ei bonū qđ nō hz. z de isto dicūt oēs qđ sit mortale. **A**lio mō extollēdo bonū qđ hz. et de isto dicūt oēs qđ sit veniale.

Nonū et decimū precepta.

Nonū z decimū p̄cepta p̄hibēt actū interiorē. s. actū vōlūtatis. s. qđ nullus p̄cupiscat alienā vxorē. z noīe vxoris intelligit q̄cūq; mulier. qz vt d̄r christus. **Q**ui vident mulierē ad p̄cupiscēdū cā iam mechatur est cā in corde suo. **S**ilr nemo p̄cupiscat illicite rē alienā ad possidēdū eā. **H**ec ergo sunt decē p̄cepta legis. qz qđā sunt affirmatiua. qđā negatiua. **A**ffirmatiua obligāt sp̄. sz nō ad sp̄ sed p̄ loco et tpe. **N**egatiua āt obligāt sp̄ z ad sp̄. **D**e istis p̄ceptis habent p̄sus **U**nū cole deū. nec vane iures p̄ ip̄z. **S**abbata sc̄ifices. venerareq; p̄ntes. **N**ō sis occisoz. fur mechatur testis iniquus. **V**iciniq; t̄bo

Capi. iiii. Tercie partis

uz. resq; cauero suas **De** dotib; beator; **Ca. iiii.**
Quia teste **Augu.** nullū bonū irremuneratū. sūt nullum
malū impunitū. ideo vltimo videndū est de dotib; id ē
de premijs que habebūt illi qui obseruabunt illa precepta su
pradicta. **N**ota ergo q; obseruatorib; istoz pceptoz dabū
tur septē dotes. i. septē glorie in paradiso. tres ex pte aie. et qua
tuor ex pte corporis. **P**rima dos ex pte aie est clara visio. qā
scz videbimus deū clare sine aliquo velamine. et in ista visio
ne p̄sistit tota beatitudo nostra. vñ **Aug.** Visio tota erit mer
ces. **E**t ista visio clara succedit visioni fidei. sicut dicit **Paul⁹**
Videmus nūc. scz in vita ista p speculū in enigmate. s. fidei
tūc autē facie ad faciem. **S**ecūda dos ex pte aie est firma ten
tio. s. q; ita firmiter tenebim⁹ eū q; ipm amittere nō possum⁹
De ista tēione dicit in **Cānticis** **T**enui eū nec dimittā **E**t ista
firma tēio succedit spei **T**ercia dos ex pte aie erit pfecta frui
tio. s. q; aia brā pfecte fruatur deo. et adherēbit ei satiabiliter
et delectabiliter in eo. p̄s. **S**atiabor eū ap. glia tua. **E**t ista p
fecta fruitio succedit amori z charitati **E**t de istis trib; doti
bus dicit **Aug.** Videbimus amabimus et laudabim⁹ **N**ā
istud officiū habebimus in paradiso. scz videre amare z lauda
re deū **P**ost resurrectōem autē habebimus quatuor dotes
ex pte corporis. qz corpa nostra erūt agilia. i. mouebunt p qd/
cūq; spaciū sine aliq; fatigatōne z labore. **E**runt etiā ipa sibi/
lia. qz nullo poterūt pati. maxie corpa btōz. **E**rūt etiā imoz
talia. qz nullo poterūt mori **E**rūt etiā clarissima. vñ saluator
Fulgebūt iusti sicut sol in regno p̄is mei. **C**ui⁹ regni p̄ciues
nos faciat rex regū z dñs dñantiuz **J**esus christus **A**men.

Hec circa officiū curator; breuiter a me p̄stricta sūt vt sim/
plices in aliq; istruant. et magis p̄uerti ad altiora inuestigā
dū laborare conēt **O**bscraō vt si in libello lector; aliq; vtilia
inueniat ipa soli deo attribuēs grās ei referat q; aliq; tūle scilicet
lā icelligēti mihi ignari dignat⁹ est **E**a ac q; min⁹ bñ dca vidat
būane fragilitati ascribēs charitative corrigat. z p me pctōre
p̄ces ad deū fidelit⁹ fundat **H**ec insup exarata sunt in felici ci
uitate **C**olon⁹ p me **H**ericū quērell. **A**nno. **D.**cccc. xcviij.

De conditionibus requisitis

in fumente eucharistie sacramentum.

Undecim sunt cōditōnes quas debet ad minus habere
 q̄ sit homo. ideo nō debet administrari aialibus. **Prima**
 q̄ sit viator. et ideo nō administratur angelis siue bonis si
 ue malis. nec mortuis: si forte in visione eos apparere cōtin
 geret. **Tercia** q̄ sit fidelis. ideo nō administratur paganis. sa
 racenis. aut alijs infidelibus. **Quarta** q̄ sit adultus. et ideo
 nō administratur iuniorib; nisi doli capacibus. q̄d relinquit
 sacerdotis iudicio. **Quinta** q̄ sit sane mētis. et ideo nō debet
 administrari stultis ⁊ vesanis ⁊ tēpore furoris. **Si** vero habe
 at furorē p̄ lucida interualla tpe quo sit sane mētis bene p̄t
 sibi ministrare hoc sacramentū. **Sexta** q̄ sit ieiunus. et si fiat
 instantia de isto q̄ christus post cenam cōmunicauit cū disci
 pulis suis. Potest dici q̄ cenauit rōne veteris testamenti. q̄d
 finis erat t̄pis q̄d erat ante legem gratie: et sic sub lege cōmu
 nicauit. quia tūc incipiebat tempus gratie. **Alia** ratio est cau
 sa necessitatis. et sic infirmis potest ministrari quocūq; tpe.
Et ideo q̄ christus erat mortuus p̄ redēptōe nostra. ideo tūc
 cōmunicauit cū discipulis. **Septima** q̄ sit deuotus. **Octa**
 ua q̄ nō habeat p̄sciam siue remorsum alicuius pct̄i morta
 lis. **Pona** q̄ nō sit notatus crimine. et subaudi notorio. nisi
 forte sit emēdatus. **Decima** q̄ sit mūdus mēte et corpe. **Unde**
 decima q̄ habeat puram et rectam intentionem

Casus episcopales patent in his versibus

- Qui facit incestum deflorans aut homicida
- Sacrilegus. patrum percussor vel sodomita
- Transgressor voti. periurus sortilegusq;.
- Et mentita fides. faciens incendia. prolis
- Oppressor. blasphemus. hereticus. omnis adulter.
- Pontificem super his semp̄ dicendis adibis.

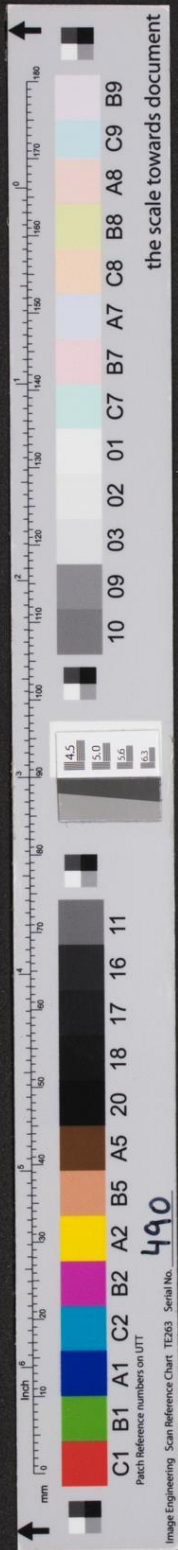
2170A

22

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DUSSELDORF

San
A
Han
Q
Nam
N
Qu
C
Perf
D
Quo
Per
Vtere
Ing

D in sume
U qu
q sic ho
q sic vi
ue mali
geret.
racenie
nō adm
sacerdo
admini
at furo
sibi mi
instanc
pulis s
finis e
nicauit
sa neco
Et ide
cōmu
ua q
lis. **A**
forte s
decim

114

isitris

us habere
tū **P**rima
Secunda
e bonis si
rere cōrin
aganis. sa
us. et ideo
d relinquit
o nō debet
vero habe
ris bene pē
us. et si fiat
uit cū disci
amenti. qd
lege cōmu
atio est cau
no cū q tpe.
tra. ideo tūc
otus **O**cta
pcti morta
notorio. nisi
corpe. **U**n

us

ida
ita

adulter.
is.